

A jelenkor fiataljainak értékvilága, értékfelfogása

CAMPUS LÉT konferencia
Debrecen, 2010. december 3.

Szabó Anita
DE-Humántudományok Doktori Iskola
PhD hallgató

Kérdések:

- Milyen hatással van az értékek kohéziójára:
 1. Az univerzális értékek lehetőségének problematikus értelmezése
 2. az értékrendszer belső ellentmondása
 3. a identitás széttöredezettsége

Az ifjúság értékvilágában való leképeződése

Értékek:

azok a kulturális alapelvek, amelyek kifejezik azt, hogy az adott társadalom mit tart fontosnak, kívánatosnak, pozitívnak, jónak (Andorka)

Orientálnak, szabályozzák testi-lelki energiáink felhasználását, behatárolják és kifejezik társadalmi hovatartozásunkat, társadalmi énünket (Kamarás)

Szubjektív értékek: amit egy rendszer önmaga számára, önnön léte, fejlődése szempontjából szükségesnek érez, vél, ítél.

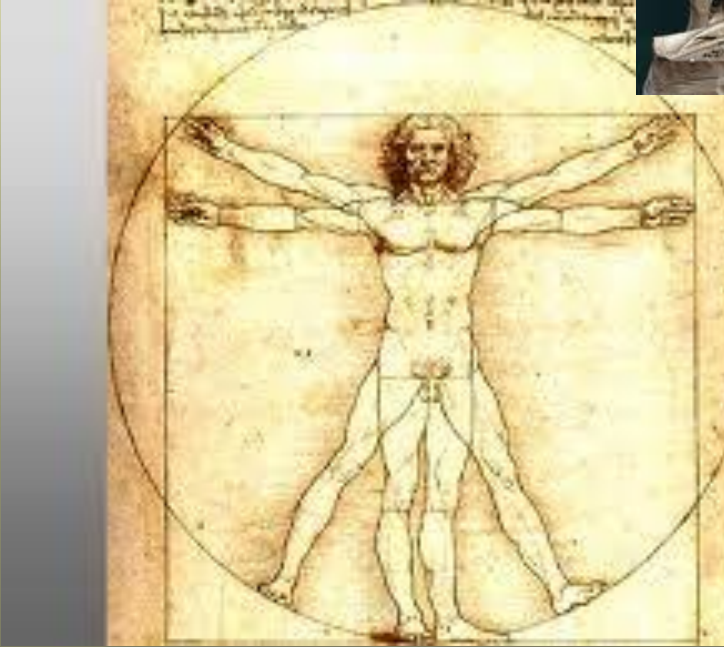
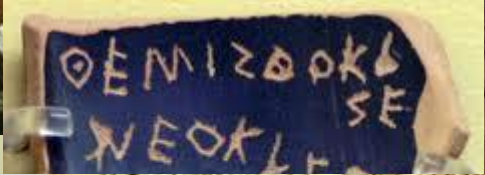
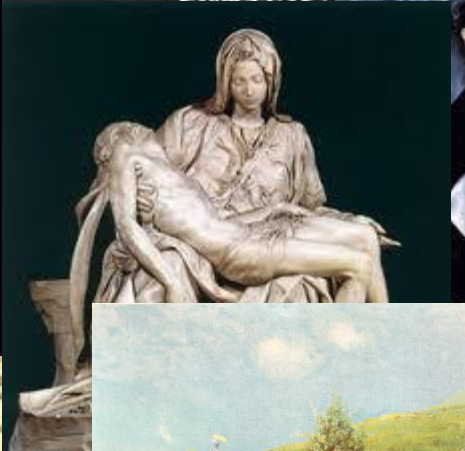
Objektív értékek: amire egy rendszernek szüksége van ahhoz, hogy létezni, működni, fejlődni tudjon (Hankiss)

Célracionális/értékracionális cselekvés (Weber)

Értékek normatív szerepének és a társadalmi szabályozásnak összekapcsolása (Durkheim, Weber, Parsons, Merton)

A mindennapi élet személyközi kapcsolatszférája, mint értékek által vezérelt, épp ezért többnyire nem racionális választásokat tükröző szféra (Habermas)

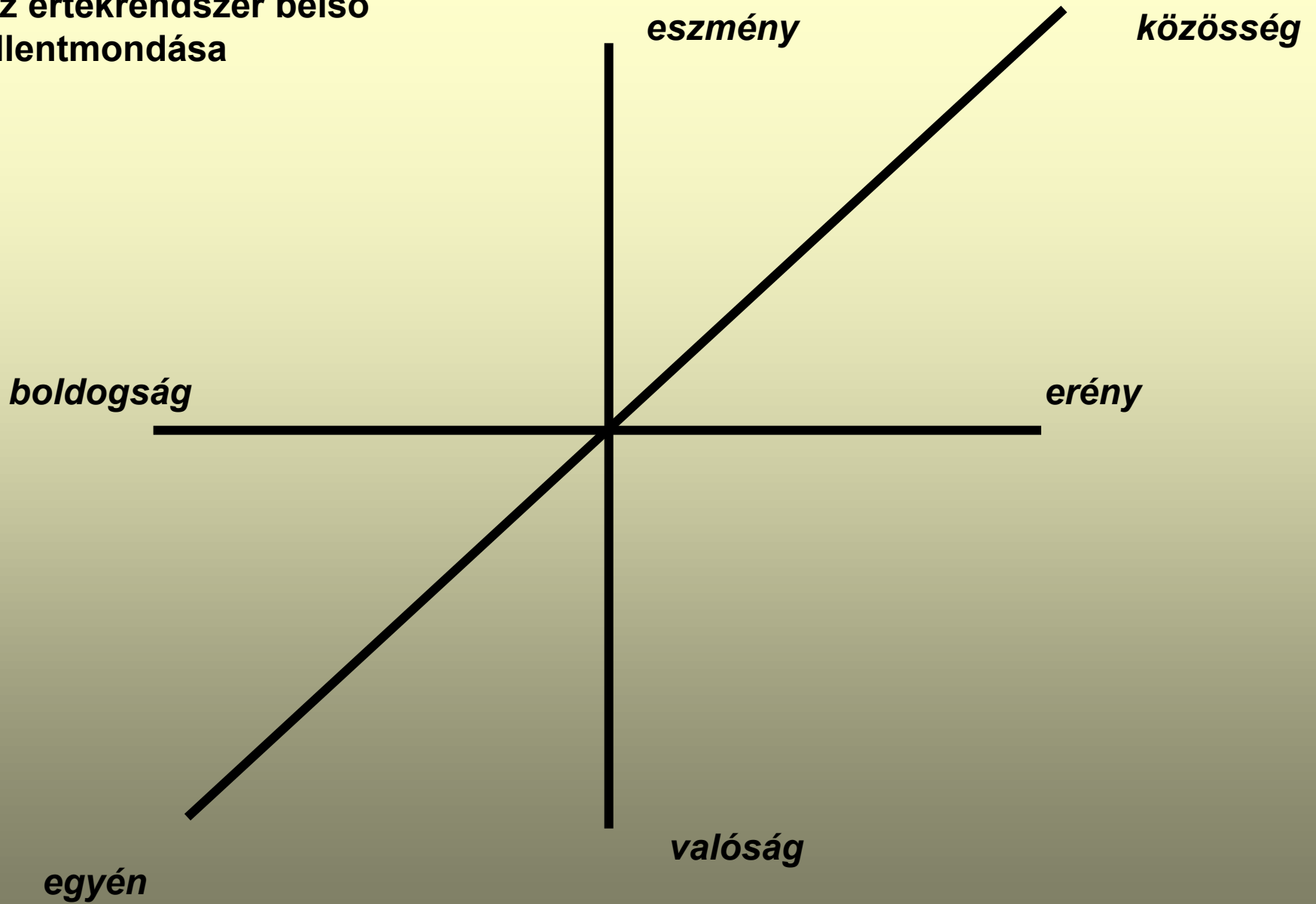
У
Н
Е
Б
Н
О
К
Е
В
Б
Е

XX-
XXI.
század

**Az értékrendszer belső
ellentmondása**

(Vitányi)

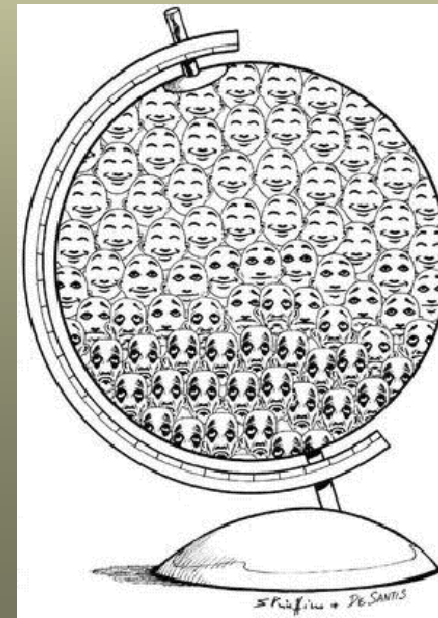
Az identitás problematikája (Bauman)

- „adottság” ⇒ „feladat”
- Hogyan lehet befektetni egy életteljesítménybe, ha a mai értékek holnapra elértéktelenednek?
- Hogyan jelölje ki helyét a világban, ha minden megszerzett jog „csak a további intézkedésig” érvényes?

Minden individuum változtatja a helyét

- egy fiatal amerikaiak élete során 11-szer vagy többször kell a „gyökértelenség” élményével szembenéznie (Sennet, R.)
- „barkácsolt életút” (Beck, U.)

⇒ *Élethelyzetek* felértékelődése

- bár a fiataloknak vannak közös értékeik, de napi döntési kényszereik nem vezetik őket azonos cselekvéshez
(mindenki az adott szituációban dönti el hogy mit tart itt és most helyesnek)
- Az általános értékeket mindig a konkrét helyzet függvényében értelmezhetik
(Preuss-Lausitz)

Ifjúsági értékkutatások:

- Inglehart: „Gyermeknevelési elvek” értékeszt a alapján a köv. preferenciák:
- (Füstös László – Szokolczai Árpád: Kontinuitás és diszkontinuitás az értékpreferenciákban 1996

20 év alattiak

Önállóság – 58 %

Felelősségérzet – 48%

Udvariasság – 42 %

Önfegyelem – 30 %

Férfiak:

Önállóság – 58 %

Udvariasság – 35 %

Munka szeretete – 34 %

Takarékosság – 33%

Önfegyelem – 30%

Engedelmesség - 22%

Nők:

Önállóság – 51 %

Udvariasság – 34 %

Munka szeretete – 30 %

Önfegyelem – 27 %

Határozottság – 21 %

Engedelmesség – 21%

Ifjúság 2000, 2004, 2008 (Bauer)

- ***Mennyire fontos az Ön számára...*** kérdés alapján:
- Család Jövőkép Jövedelem Pénz Munka Hivatás Műveltség
Magyarság Barátok Szabadidő Kultúra Vallás Politika
- 1. **posztmateriális értékek** (családi biztonság, igazi boldogság, szerelem, békés világ, belső harmónia)
- 2. **materiális értékek** (gazdagság, rend, érdekes és változatos élet, kreativitás)
- 3. **társadalmi tudat** (nemzeti identitás, tradíciók jelentősége, hatalomhoz való viszony)
- 2004-ben relatív fontosságcsökkenést figyeltek meg materiális értékek tekintve, és fontosságnövekedést a posztmaterialista értékek viszonylatában
- Fontossá váltak az egzisztenciális értékek, és háttérbe szorultak más, transzcendens értékek
- Rácz (2005): Azért az nem mondható, hogy a mai magyar ifjúság posztmaterialista beállítottságú lenne.

Különbségek:

- 2004-ben életelvek tekintetében férfiak és nők között
- nők: érzelmi és hitéletre, érzelmi biztonságra, személyes kapcsolatokra irányuló értékek
- férfiak: szabadság, élményszerzéshez, erőhöz, stabilitáshoz, hatalomhoz kapcsolódó értékek voltak fontosak.

Generációkat tekintve:

a fiatalok értékei, értékítéletei, megítélései részben átalakultak, részben követi szülei gondolkodásmódját

- minél magasabb a szülők iskolai végzettsége, annál inkább egyetértek a gyerekek szülei értékfelfogásával

Mit mutatnak ezek az eredmények?

- általános képet adnak
- összehasonlításokat lehet tenni
- trendeket vázol

Mit nem mutatnak?

- A különbségeket ez egyes ifjúsági csoportok között
- Nem ad információt általános értékek és konkrét helyzetben tett értékválasztások viszonyáról ⇒ nem mutatkozik meg a belső ellentmondás sem.

Régió kutatások

- Bocsi Veronika:
a hallgatók értékpreferenciáit vizsgálva egyetemi karok mentén mutatott ki törésvonalakat
- Pusztai Gabriella:
Felekezeti-nem felekezeti iskolások vizsgálata
Posztmateriális-konzervatív/posztmateriális
(Az iskolásokat megosztó témák: vallás, politika)

bola blog bu

George Meese

Köszönöm a figyelmet!

szabo.anita.de@gmail.com